ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

ҚР ЖЕР РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ КОМИТЕТІ
КОМИТЕТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ПО УПРАВЛЕНИЮ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ

ЭКОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ЭКОЛОГИИ

«ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖЕР РЕСУРСТАРЫН МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ МЕН ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУ ЖӘНЕ КАДАСТР САЛАСЫНДАҒЫ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

28 ақпан – 1 наурыз 2013 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УНРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ КАЗАХСТАНА И ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА И КАДАСТРА»

28 февраля – 1 марта 2013 года

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛЬ-ФАРАБИ

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

ҚР ЖЕР РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ КОМИТЕТІ
КОМИТЕТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН ПО УПРАВЛЕНИЮ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ

ЭКОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ИНСТИТУТЫ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ЭКОЛОГИИ

«ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖЕР РЕСУРСТАРЫН МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ МЕН ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУ ЖӘНЕ КАДАСТР САЛАСЫНДАҒЫ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

28 ақпан – 1 наурыз 2013 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ КАЗАХСТАНА И ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА И КАДАСТРА»

28 февраля – 1 марта 2013 года

Алматы
«Қазақ университеті»
2013

СОДЕРЖАНИЕ

Пленарные доклады:
Дюсенбеков З.Д. Проблемы и задачи совершенствования системы управления земельными ресурсами Республики Казахстан........ 5
Курманова Г.К., Мусагалиева Б.Е. Шет елдерінің жер-кадастрлық жүйелерін қарастыру........ 9
Джээнтаев Э.А. Автоматизация кадастровых систем с применением ГИС........ 12
Ахметшенов М.А. Рекультивация нарушенных земель на примере ПФ Озенмунайгаз........ 17
Культемиров О.Е., Культемиров Р.О. Современные методы составления проектов по рекультивации земель........ 19
Нюсупова Г.Н. Становление и развитие специальностей «Землеустройство» и «Кадастр» на кафедре географии, землеустройства и кадастра факультета географии и природопользования КазНУ им. аль-Фараби........ 21
Сейфуллин Ж.Т. Актуальные проблемы ведения землеустроительных и кадастровых работ в Республике Казахстан........ 23

СЕКЦИЯ 1 «ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ ЗЕМЕЛЬНЫМИ РЕСУРСАМИ»

Әбілдина Р. Қ., Мусагалиева Б. Е. Ресей Федерациясының жер кадастрының ерекшеліктері (Иркутск облысының мысалында)........ 30
Абдурахманов Н.А. Роль земельных отношений в системе производственных отношений общества........ 32
Кемелбеков К.Б. Основные типы хозяйствования в Казахстане в начале XX века........ 33
Құрманова Г.К., Мейримова Г.А. Анализ использования орошаемых земель в Казахстане........ 36
Тулентаев М.С. Некоторые вопросы землепользования в Казахстане в дореволюционный период. 38
Ирзагалиев К.С. Жер ресурстары – ел экономикасының қайнар көзі........ 40
Долматова О.Н. Рогатнев Ю.М. Анализ современной системы землепользования сельскохозяйственных организаций Горьковского муниципального района Омской области........ 42
Ноженко Т.В., Долматова О.Н.Современное состояние землепользования личных подсобных хозяйств в Омской области........ 46
Цыплёнкова И. В., Долматова О.Н. Управление земельными ресурсами в Российской Федерации........ 49
Могилева В.С., Варцаба Е.А., Рассохина А.В. Тенденции развития рынка земли в Российской Федерации........ 51
Макенова С.К., Ермоленко А.О. Анализ ипотечного кредитования в Российской Федерации и его региональные аспекты........ 52
Г.К.Джангулова, Б.Т.Кожахметов Учет опыта развитых зарубежных стран при ведении кадастра в Республике Казахстан........ 55
Нүсіпова Г.Н., Тоқбергенова А.А., Макенова А. Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығы жерлерін аймақтық басқару мәселелері........ 57
Мылқайдаров Ә.Т. Жер ресурстарын пайдалы қазбалар көзі және ауыл шаруашылық құралы ретінде пайдалану........ 60
Тоқбергенова А.А., Жанабаева М.Р.Оңтүстік Қазақстан облысында жайылым жерлерді пайдаланудың қазіргі жағдайы........ 62
Нюсупова Г.Н., Абдыгалиева С.С., Токбергенова А.А. Роль землеустройства и кадастра в управлении земельными ресурсами Республики Казахстан........ 67
Ахметжанова З.Х., Нюсупова Г.Н., Абдыгалиева С.С. К вопросу о влиянии экологических проблем в управлении земельными ресурсами Казахстанского Прикаспия........ 71
Акмолдаева Б.К., Токаева Ж.Т. Современная структура землепользования в низовьях р.Иле........ 74
Игембаева С.К., Молжигитова Д.К. Аумақтық деңгейдегі жер ресурстарын басқару механизмі........ 78
Асетова А.Ю. Особенности использования земельного фонда Западно-Казахстанской области в условиях рыночных отношений........ 80
Давлятшин И.Д., Аввакумов О.В., Лукманов А.А. Методы и подходы оценки пахотных земель в Российской Федерации........ 83

СЕКЦИЯ 2 «ЭКОНОМИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЫНКА ЗЕМЕЛЬ И НЕДВИЖИМОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН»

Нүсіпова Г.Н., Ақашева Ә.С., Зұлпыхаров К.Б. Қазақстанда бүлінген жерлерді қайта культивациялау........ 86
Жамалбеков Е.Ү., Дуйсебаева К.Д., Ақашева Ә.С. Кеңес Одағындағы және Қазақстандағы алғашқы жерді бағалау принциптері........ 88
Нефедова Т.Г. Мониторинг городских земель: состояние и перспективы развития........ 91

Тогузова М.М., Бердюгина А.В.Роль государства в регулировании земельных правоотношений 95
Шерснева Н.Н. Проблемы эффективного использования сельскохозяйственных
угодий и их административное регулирование 98
Виноградова Е.А. Инвентаризация земель под газопроводами в целях изменения права пользования 100
Тоқбергенова А.А., Исмаилов А. Оңтүстік Қазақстан облысында мақта кластерін
дамытудың экономикалық тиімділігі.. 102
Қожабекова З.Е. Қазақстан Республикасында ауыл шаруашылық
жерлерін ұтымды пайдалану мәселелері 105
Молжигитова Д.К. Жер ресурстарын пайдалану тиімділігін арттырудың мәселелері 107
Бектурганова А.Е. Табиғи ресурстарды экономикалық бағалау 109
Балқожа М.А. Қала маңы жерлерінен нысаналы мақсаты және
пайдалануы бойынша жерлерін аймақтау 113

СЕКЦИЯ 3 «АИС И ГИС ТЕХНОЛОГИИ ДЛЯ ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРА»

Нюсупова Г.Н., Токбергенова А.А., Кожахметов Б.Т., Сарсенова И.Б., Иканова А.С.,
Кенеспаева Л.Б. Внедрение новых информационных технологий в образовательный
процесс для подготовки специалистов в области землеустройства и кадастра.. 118
Moustafa Selmi, Gulnara Nyussupova. The use of GIS technology in watershed management 121
Аскарова М.А., Мусагалиева А., Бисенбаева С.Б. Роль особо охраняемых
природных территорий Казахстана как экологического каркаса при
ландшафтно-экологическом проектировании.. 127
Климова А.В., Тощев М.В Современное состояние и перспективы применения
геоинформационных систем в землеустройстве и государственном кадастре недвижимости 131
Сагымбаев Е.Н., Тогузова М.М. Возможности применения ГИС технологии в кадастре
Республики Казахстан 133
Касымканова Х.М., Бастаубаева Д.Ж., Турумбетов Т. GPS – ғарыштық
технологияларын геодезияда пайдалану 135
Есімов Е.Қ., Мейірбеков Е.Д., Алдияров Ж.Ә. Ауыл шаруашылық
экономикасының математикалық модельдерінің тиімділігін таңдау 138
Нюсупова Г.Н., Кайранбаева Г.К., Калимурзина А.М., Тажиева Д.А. ГИС и АИС
в образовательной траектории бакалавров специальностей «Землеустройство» и «Кадастр» 140

СЕКЦИЯ 4 «НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ В РЕСПУБЛИКЕ ВЫСОКОКВАЛИФИЦИРОВАННЫХ, КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫХ КАДРОВ В ОБЛАСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРИРОДНЫМИ РЕСУРСАМИ, ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА И КАДАСТРА»

Науменко А.А. Агроэкология и агропочвоведение при подготовке землеустроителей
с высшим университетским образованием в условиях биологизации земледелия 143
Озеранская Н.Л. Методика учета ландшафтных условий при организации территории 145
Алимбекова Н. Дисциплина кадастр и земельно-информационные системы как
компонент обучения магистров геоинформатики программы TEMPUS GEM.. 147
Пуминова К.А. Этапы становления и развития науки «Ландшафтоведение» 148
Макенова С.К., Громова М.А. Современное состояние и эффективность использования
земельных ресурсов в Республике Казахстан и Российской Федерации... 151
Кабдрахманова Н.К., Мусабаева М.Н. Шығыс Қазақстан су қорларының
геоэкологиялық мәселелері.. 154
Симонова Л.А. Влияние рыночной экономики на землеустройство 155
Тусупова Б.Х., Исаева А.А. Оценка земель как необходимое условие рационального
использования земельных ресурсов.. 158
Нүсіпова Г.Н., Тоқбергенова А.А., Дуйсенбаев С.М., Каирова Ш.Г.
Қазақстан Республикасының жайылым жерлерін экономикалық-географиялық бағалау 161
Нюсупова Г.Н., Калиаскарова З.К., Алиева Ж.Н. Экономические механизмы рационального
землепользования в Республике Казахстан... 163
Сағымбай Ө.Ж. «Жерге орналастыру» мамандығында географиялық атауларды оқыту 166
Джангулова Г.Қ., Бабасов С.А., Қожахметов Б.Т. Жер кадастрында жүргізілетін
геодезиялық жұмыстардың ерекшеліктері 169
Мамутов Ж.У., Лайсханов Ш.У. Ландшафттарға бейімделген егіншілік жүйесіндегі
жерлерді агроэкологиялық бағалау ұстанымдары... 173
Темирбеков А.Т., Еримбетов А.О. Оңтүстік Қазақстан облысы су ресурстарын
шаруашылықта пайдаланудың экономикалық-географиялық және экологиялық жағдайы 175
Габдолла О.Ж., Зулпыхаров К.Б. Қазақстан Республикасында мемлекеттік
жер кадастрын жүргізу мәселелері 178

земельных участков осуществляется в общем порядке. Многоконтурному земельному участку присваивается один кадастровый номер. В целях идентификации (в реестре объектов недвижимости и на кадастровой карте) контурам границы многоконтурного земельного участка при осуществлении государственного кадастрового учета могут присваиваться учетные номера.

Постановка земельного участка на кадастровый учет подразумевает однозначную трактовку координат поворотных точек (углов) земельного участка и, соответственно, внесенным на кадастровую карту земельного участка (посредством проведения кадастровых работ по составлению межевого плана) дает право землевладельцу проводить любые юридические действия с учтенным (поставленным на кадастровый учет) земельным участком, такие как: составление и регистрация договора купли-продажи земельного участка, дарение, сдача в аренду, оформление наследства и иные юридические действия, не противоречащие действующему законодательству. Для приобретения права на земельный участок уполномоченный представитель ОАО «Газпром» обращается в администрацию Богородского района с письменным заявлением на имя главы администрации о предоставлении земельного участка в аренду. При наличии кадастрового паспорта земельного участка или выписки из государственного земельного кадастра глава администрации Богородского района в месячный срок со дня поступления указанного заявления принимает решение о предоставлении земельного участка в аренду.

В месячный срок с даты принятия решения о предоставлении земельного участка в аренду Комитет управления муниципальным имуществом (КУМИ) осуществляет подготовку проекта договора аренды земельного участка. В случае согласия заявителя с условиями договора, администрация района и заявитель заключают договор аренды. Согласно ст. 26 Земельного кодекса Российской Федерации договор аренды земельного участка, заключенный на срок не менее года, подлежит государственной регистрации. Договор аренды, подлежащий государственной регистрации, считается заключенным с момента государственной регистрации. По заключении договора аренды ОАО «Газпром» обязуется платить арендную плату за земельный участок.

Величина арендной платы не может быть меньше суммы земельного налога для данного земельного участка. Исходя из этого, можно сделать следующий вывод: юридические лица, которые владеют земельными участками на праве постоянного бессрочного пользования, обязали в установленном законом порядке в соответствии с Федеральным законом «О введении в действие Земельного кодекса Российской Федерации» №137-ФЗ от 25.10.2001 г. переоформить право постоянного (бессрочного) пользования земельными участками на право аренды земельных участков или приобрести земельные участки в собственность с целью увеличения дохода (так как размер арендной платы за земельные участки больше размера земельного налога).

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНДА МАҚТА КЛАСТЕРІН ДАМЫТУДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТИІМДІЛІГІ

А.А. Тоқбергенова, А.Исмаилов
Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Алматы қ.

Қазақстанның мақта шаруашылығын өркендетуге Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев көптеген жеңілдіктер беріп, өз үлесін қосып отыр. Мақта шаруашылығы Қазақстан Республикасы экономикасының дамуының бірден - бір көзі болып отыр.

Қазақстанның экономикасын одан әрі жандандыру үшін Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев 2005 жылдың 6 шілдесінен бастап заңды түрде Оңтүстікте «Арнайы экономикалық аймақты» ашты. Бұл құрылған арнайы экономикалық аймақ тек Оңтүстік Қазақстан облысы ғана емес, республика экономикасына да өзінің оң ықпалын тигізеді деген үміт мол.

Арнайы экономикалық аймақтың негізгі мақсаты мақта өңдейтін жоғары технологиялық өндірісті, өнеркәсіптің тоқыма және тігін саласын кешенді дамытуды, сондай-ақ Қазақстанның әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесіне белсенді түрде кіруін көздейді. Арнайы экономикалық аймаққа кіретін мекемелер толық істеген жағдайда нақты болжамдарға сүйенетін болсақ, облыста жыл сайын орта есеппен 1 млрд. АҚШ долларының өнімі өндірілетін болады. Оңтүстік өңіріндегі істер, жарқын көріністер елімізде ауыл шаруашылығына қатысты ұсталынып отырған саясаттың дұрыстығын, әрі өміршеңдігін тағы да дәлелдей түседі.

Құрылған «Оңтүстік арнайы экономикалық аймаққа» Сайрам өлкесінен 200 га жер бөлініп, жоғары технологиялық 15 мақта тоқыма өндіріс орындарын ашып, 6000 -ға жуық адамды жұмыспен қамту көзделіп отыр. Сонымен қатар 500,0 млн. доллар көлемінде инвестиция тартып, әлемнің алдыңғы қатарлы өндірістік құрал - жабдықтармен жасақталу қарастырылу-да. Арнайы экономикалық аймақта істейтін тоқыма кәсіпорындары қосымша құн салығынан, коорпоративтік, жер және мүліктік салықтан толық босатылады. Арнайы экономикалық аймақтың негізгі міндеті облыста өндірілетін 150,0 мың тонна мақта талшығының кемінде 100,0 мың тоннасын қайта өңдеп, дайын өнімге дейін жеткізу.[1]

Қазақстан Республикасы үкіметінің резервінен «Оңтүстік» арнайы экономикалық аймағын құруға және «Оңтүстік» арнайы экономикалық аймағының дирекциясы мемлекеттік мекемесінің қызметін қамтамасыз етуге 821,4 млн. теңге қаражат бөлініп отыр.

«Оңтүстік» арнайы экономикалық аймағы туралы бірнеше төмендегідей ережелер бар:

1. Осы ережеге қоса беріліп отырған жоспарға сәйкес « Оңтүстік » арнайы экономикалық аймағы Оңтүстік Қазақстан облысының Сайрам ауданының аумағында орналасқан. Арнайы экономикалық аймағының аумағы 200 гектарды құрайды және Қазақстан Республикасы аумағының ажырамас бөлігі болып табылады.

2. Арнайы экономикалық аймағы: тоқыма өнеркәсібін, атап айтқанда , дайын бұйымдар өндірісін дамыту. Қазақстан Республикасы экономикасының әлемдік шаруашылық байланыстар жүйесіне кіруін жандандыру; дайын тоқыма өнімдерін өндіру үшін әлемдік сауда маркерлерін өндірушілерді тарту; жоғары технологиялық өндірістерді құру, өндірілетін тоқыма өнімдерінің сапасын жақсарту мен түр - түрін көбейту мақсатында құралады.

3. Арнайы экономикалық аймағының қызметі Қазақстан Республикасының Конститутциясымен, «Қазақстан Республикасындағы арнайы экономикалық аймақтар туралы» 1996 жылы 26 қаңтардағы Қазақстан Республикасының заңымен, осы ережемен және Қазақстан Республикасының өзгеде нормативтік құқықтық актілерімен реттеледі. Егер Қазақстан Республикасы бекіткен халықаралық шартта Қазақстан Республикасының арнайы экономикалық аймақтар туралы заңнамасында көрсетілгеннен өзгеше ережелер белгіленсе, онда халықаралық шарттың ережесі қолданады.

4. Арнайы экономикалық аймағының аумағындағы салық салу Қазақстан Республикасының салық заңнамасымен реттеледі.

5. Арнайы экономикалық аймағының аумағындағы негізгі қызмет түрлері мыналар болып табылады:

1) Мақта - мата жіптерін және тоқыманың барлық түрін дайындау;

2) Тоқыма өндірісі;

3) Әрлеу - бояу өндірісі;

4) Дайын тоқыма бұйымдар өндіру;

5) Трикотаж және шұлық - ұйық бұйымдарын өндіру;

6) Трикотаж пуловер, кардиган және соған ұқсас бұйымдарды өндіру;

7) Арнайы киім шығару;

8) Сырт киім шығару;

9) Іш киім шығару;

10) Өзге де киімдер мен керек - жарақтар шығару;

11) Бизнес - жоспарды жобалау - сметалық құжаттаманы әзірлеуді құрылыс

- монтаж жұмыстарын жүргізуді, арнайы экономикалық аймағының аумағын абаттандыру жөніндегі жұмыстарды қамтитын арнайы экономикалық аймағының қазіргі заманғы инфрақұрылымын қалыптастыру.

Осы "Оңтүстік" арнайы экономикалық аймағын дамытуға 500 млн. АҚШ долларына жуық жеке инвесторлар тарту күтіліп отыр. Арнайы экономикалық аймақ аумағында жіп иіру, тоқыма және тігін кәсіпорындарын салуға қатысуға бірқатар ірі отандық және шетелдік компаниялар ниет білдіріп отыр. Арнайы экономикалық аймақ құру және мақта - тоқыма кластерін қалыптастыру мынадай мүмкіндіктерді береді.

- қосымша 5000 - нан астам жұмыс орнын қамтамасыз ету;
- кластерге қатысушылардың іс - әрекетіне қызмет көрсету үшін қосалқы өндірістерді дамыту;
- Мақта талшығынан түпкілікті бұйымдар жасау кезінде қосалқы құнды ұлғайту есебінен жалақы деңгейін котеру;
- Қазақстандық мақтаны өңдеу үлесін дайын бұйымдарда арттыру;
- Жаңа өндірістер құру есебінен бюджеттік түсімдерді ұлғайту.

Осы мүмкіндіктердің нәтижесінде облыстың бар мақтасы бүгінге дейін 150-170 млн. доллар табыс әкелсе, мақта - мата кластерін дамытуға арналған арнайы экономикалық аймақ негізінде 1 млрд. долларға дейін табыс таба алады. Сонда, осы салада жұмыс істейтін 1 млн-ға жуық адамның еңбегі ақталмақ. Бұл диқан жағдайын жақсартуға арналған кезекті бір шара. Мемлекеттің бағдарламасы бойынша жердің соры шайылып, дренаждар жүргізіліп жатыр. Үкімет басшылары келешекте "Оңтүстік ауылшаруашылық секторы Қазақстандағы ірі қозғаушы күшке айналады", деп отыр. 2005 ж қыркүйек айында Алматы қаласында өткен халықаралық "Текстиль - Экспо" көрмесінде "Оңтүстік" арнайы экономикалық аймағының тұсау кесуін өткізген болатын. [2]

Жаңа экономикалық аймақтың құрылуы - Оңтүстік Қазақстан өңірінің тарихындағы бұдан бұрын болмаған жағдай.

Қазақстан Республикасы бүкіл әлемдік сауда ұйымына кіргелі отыр. Әлемдік рынокта мақтаға деген сұраныс қазіргі таңда өте жоғары болып отыр. Қазақстанда жер кең. Бірақ мақта өсіретін аймақ оңтүстік қана. Бұл өңір бүкіл Қазақстандағы суармалы жердің ¼ бөлігін алып жатқанын ескерсек, осынау байлықтың бағасы мен мақтаның мүмкіндігін тиімді пайдалана білуіміз керек. Мақта саласы бойынша Қазақстан Республикасына көршілес жатқан Өзбекстан, Тәжікстан мемлекеттері т.б. көптеген шет елдік мемлекеттер, бәсекелес болып отыр. Өз еліміздің дүние жүзілік рыноктағы мақта талшығының дәрежесі төмендеп кеткен сияқты. Өйткені, мақта сортының төмен болуы, яғни өзіміздің елден шыққан мақта тұқымының элиталық сортын пайдаланбауымыздың әсері.

Қазіргі таңда Оңтүстік Қазақстан облысында мақта тұқымының элиталық тұқымын шығарып отыр. Оған мемлекет тарапынан көптеп қаржы бөлініп, арнайы ғылыми тәжірибелік станциялар ашылды. Арнайы мақта тұқымы шаруашылықтарын ұйымдастыру барысында методикалық және өсіру экологиясы тұрғысынан ғылыми кеңес беріп келеді. Шаруа қожалықтары мен ірі өндіріс кооперативтеріне жаңа мақта сорттары технлогиясы және агротехникасы жөнінде ғылыми кеңес беріп, іс жүзінде көмек көрсетеді. Мұнымен қоса дүние жүзіндегі нарықта Қазақстан өзінің бәсекелестігін арттыру үшін мақта – жоңышқа ауыспалы егіс құрылымын ұсынады. Отандық мақта сортының түпнұсқалық (элиталық) тұқымдық шитін өндіріп, элиталық шарушылықтарға жеткізеді. Сондай-ақ минералды тыңайтқыштарының енгізілу нормаларын әр жердің құнарлығына қарай анықтап ұсынады.

Жалпы алғанда мақта - еліміздің экономикасын өркендету ісінде зор маңызы бар өте бағалы дақыл. Сондықтан үкімет басшылары елімізде шитті мақта өндірісін одан әрі ұлғайтуға ерекше мән береді!

Қазақстанның агроөнеркәсіп кешенінің кластер- арқылы қарқынды дамитын келесі саласы жүн өңдеумен байланысты.

Қазіргі ауылшаруашылығындағы жүн мен тері шикізатын өңдеу ең өзекті мәселеге айналып отыр. Облыстағы Бәйдібек, Ордабасы, Отырар аудандары мен Арыс, Түркістан қалаларында мал шаруашылығы өркендегенімен, мал өнімдерін өңдеу саласы нашар дамып келеді. 2002 жылы шетелге 1888,2 тонна немесе 2420 мың дана тері шикізаты және 2674 тонна жүн шығарылыпты. Ал 2003 жылы 1479,5 тонна немесе 2515 мың дана тері шикізаты және 3952 тонна жүн кеткен. Облыста жүн және тері өңдеумен «Шымкент тері аяқ киім зауыты» ЖШС, Арыс қаласындағы «Сейхун» ЖШС, Түркістандағы «Фараб Ко ЛТД» ЖШС, Сайрам ауданындағы «Беркат» ЖШС айналысады. Бірақ олар тері шикізаты мен жүнді тек алғашқы өңдеуден ғана өткізеді. Ал тереңдете өңдеуге қаржы жетіспеушілігі мен құрал-жабдықтардың жоқтығы себеп болып отыр.[3]

Көңіл ауданаралық жәйттің бірі - ол жаңа өндірістерді (ланолин, киізден жасалатын қысқы демалыс үшін арнайы аяққим өндіру т.б.) орналастыру, костюмдік маталар, жүн өнеркәсібі үшін машиналар мен жабдықтар өндіру сияқты өндірістерді құру арқылы қосылған құнды арттыру болып табылады. Сондай-ақ бұл кластерді құрған кездегі ең басты және маңызды міндеттерге инновациялық инфрақұрылымдарды жасау, көтерме сауда фирмаларын құру жатады.

Қорыта келгенде, Оңтүстік Қазақстан өңірінде мақта кластерін дамыту аймақтың экономикалық әлеуетін жақсартып, тек облыстың ғана емес, респупублика экономикасының дамуында да үлкен рол атқарады.

Қолданған әдебиеттер тізімі:

1.Сыдықов Д.А., Үмбетаев И.Ү., Батьколов Ж.Е., Биғараев О. Оңтүстік Қазақстан облысында мақта өндірісін өркендетудің өзекті мәселелері- Алматы , Бастау 2008 – 84 б.

2. Үмбетаев И.Ү., Биғараев О., Әлімбекова Ә. Мақта шаруашылығын дамытудың ғылыми негіздері - Атакент, 2009 – 304 б.

3. Үмбетаев И.Ү., Батькаев Ж.Я. Қазақстан Республикасының Оңтүстігінде қоза баптау жүйесі – Алматы, Құс жолы, 2000 – 204 б.